

महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ

फोन नं. २४०२०७८१/२४०१०४३७

फॅक्स नं. २४०२४०६८

वेबसाईट:

<http://mpcb.gov.in>

email: mpcb@gov.in

क्र. मप्रनि/सहसंचालक(जप्रनि/ब: २८२७

कल्पतरू पॉइंट, २, ३, व ४ था मजला,

सायन माटुंगा स्किम रोड नं. ८,

सायन, मुंबई - ४०० ०२२.

दिनांक: १६/०७/२०१६.

परिपत्रक

महाराष्ट्र राज्यात एकूण २६ महानगरपालिका अंदाजे ८६ % सांडपाणी निर्माण करतात तर "अ" वर्ग नगरपालिका (३%), "ब" व "क" वर्ग नगरपालिका अंदाजे ११ % सांडपाणी निर्माण करतात.

महाराष्ट्र राज्यामध्ये एकूण २६ महानगरपालिका आहेत. या शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधून अंदाजे ७२९७ दशलक्ष लीटर इतके सांडपाणी निर्मित होते. त्यापैकी अंदाजे ३९९५ दशलक्ष लीटर सांडपाण्यावर प्रक्रिया केली जाते व उर्वरित सांडपाणी प्रक्रियेविना निसर्गामध्ये सोडले जाते. महानगरपालिकांना त्यांच्या क्षेत्रातून निर्माण होणाऱ्या सांडपाण्याचे संकलन, प्रक्रिया व विल्हेवाट लावणेबाबत मंडळाकडून कळविण्यात आले होते.

तसेच २६ महानगरपालिकांमधून एकूण १९६९६ इतका नागरी घनकचरा निर्मित होतो व त्यापैकी ५५१६.५ नागरी घनकचऱ्यावर प्रक्रिया केली जाते. उर्वरित नागरी घनकचरा अशास्त्रोक्त पध्दतीने टाकला जातो. म. प्र. नि. मंडळातर्फे महानगरपालिकांना नागरी घनकचऱ्यावर प्रक्रिया करण्यासंदर्भात वेळोवेळी नोटीसा दिलेल्या आहेत.

सदर बाबतीत म. प्र. नि. मंडळाने दिनांक ०६/०६/२०१४ रोजी कलम ३३ अ, जल (प्रदूषण, प्रतिबंध व नियंत्रण) अधिनियम, १९७४ अंतर्गत परिपूर्ण सांडपाणी व नागरी घनकचरा व्यवस्थापनासाठी प्रत्येक वर्षी एकूण भांडवली खर्चापैकी २५ % तरतूद करून या प्रकल्पांवर खर्च करावेत, अशा आशयाचे निर्देश देण्यात आले होते. जेणेकरून यंत्रणा उभारण्यासाठीची आर्थिक तरतूद होऊन कायदेशीर पूर्तता करता येईल.

तदुनंतर, मंडळाने दिनांक २६/१२/२०१४ रोजी कलम ४१ (२) अ, जल (प्रदूषण, प्रतिबंध व नियंत्रण) अधिनियम, १९७४ व कलम १५ पर्यावरण (संरक्षण), कायदा, १९८६ याबरोबर नागरी घनकचरा व्यवस्थापन व हाताळणी) नियम, २००० प्रमाणे महानगरपालिकांवर खटला का दाखल करण्यात येऊ नये असे निर्देश दिले होते. तसेच दि. २०/०१/२०१५ रोजी सुध्दा निर्देश देण्यात आलेले आहेत.

: २ :

सद्यस्थितीत मंडळास प्राप्त झालेल्या माहितीवरून राज्यातील २६ महानगरपालिकांपैकी २४ महानगरपालिकांनी त्यांच्या अर्थसंकल्पिय बैठकीमध्ये २५% रक्कमेची तरतुद केल्याबाबतचा ठराव पारीत केल्याचे कळविले असून अकोला महानगरपालिकेने म. प्र. नि. मंडळास पत्र पाठवून २५% आर्थिक तरतुद करण्याचे कळविले आहे व भिवंडी निजामपूर महानगरपालिकेकडून उत्तर येणे बाकी आहे.

उपरोक्त निर्देशाबाबत सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांना असे निर्देशित करण्यात येत आहे की, सदर सांडपाणी व नागरी घनकचरा व्यवस्थापनासाठी प्रत्येक वर्षी एकुण भांडवली खर्चापैकी २५ % तरतुद करण्यात आलेली रक्कम पूर्णतः प्रक्रिया यंत्रणा उभारण्यासाठी वापरण्यात यावी त्यामध्ये मुख्यत्वे मान्यता प्राप्त बाबी खालीलप्रमाणे आहेत:-

अ. अनुज्ञेय बाबी

१. सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करणे (Detail Project Report)
२. सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणा उभारणे (अनएरोबीक, एरोबीक, एसबीआर, फायटोरीड इ. तंत्रज्ञानावर आधारीत)
३. नागरी घनकचरा प्रक्रिया यंत्रणा उभारणे (बायोमिथेनायझेशन, कंपोस्टिंग, आरडीएफ इ. तंत्रज्ञानावर आधारीत)
४. सांडपाणी संकलन यंत्रणा उभारणे
५. केंद्र शासनाच्या व राज्य शासनाच्या यासंबंधित विविध योजनांसाठी नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेने दयावयाची हमी रक्कमेचा हिस्सा

ब. अनुज्ञेय नसलेल्या बाबी

१. गटारे, पाणी वाहतूक व्यवस्था
२. घनकचरा वाहतूक व्यवस्था
३. शहरातील सुशोभीकरण

उपरोक्त प्रस्तावित केलेल्या प्रमुख बाबींचा वापर सांडपाणी व घनकचरा व्यवस्थापन यंत्रणा पूर्ण उभारणी होईपर्यंत अंमलात राहिल. सदरील यंत्रणा उभारणी नंतर निधीच्या वापराबाबतची माहिती नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थेने म. प्र. नि. मंडळास कळविल्यानंतर स्वतंत्रपणे निर्णय घेऊन कळविली जाईल.

सदर रक्कमेच्या विनियोगा बाबतची माहिती पर्यावरण विभाग, महाराष्ट्र शासन व म. प्र. नि. मंडळास दरवर्षी मागील आर्थिक वर्षाच्या निधी वापराबाबत ३० एप्रिलपर्यंत माहिती कळवावी. तसेच सदर तरतुद केलेली रक्कम इतर कोणत्याही विकास कामांसाठी वापरण्यात येऊ नये, याची कृपया नोंद घ्यावी.

(G. G. Thakur)
(पुं. कि. मिराशे)
सदस्य सचिव